

<https://doi.org/10.23939/shv2022.02.064>

ЧИ МОЖЛИВИЙ ДІАЛОГ МІЖ ФІЛОСОФІЄЮ ТА НОВІТНІМИ НАВЧАЛЬНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ?

(за результатами вебінарів від експертів компанії “SoftServe”, 2022)

Олеся Паньків

Національний університет “Львівська політехніка”

ORCID: 0000-0003-2081-4792

olesia.v.pankiv@lpnu.ua

(Отримано: 23.09.2022. Прийнято: 10.10.2022)

© Паньків О., 2022

На основі аналізу вебінарів для освітньої спільноти Tech Summer for Teachers Bootcamp, організованих ІТ компанією SoftServe, акцентовано увагу на їх міждисциплінарному підході, зокрема у викладанні філософських дисциплін. Особливу увагу звернуто на антропологічну складову у сфері інформаційних технологій, штучного інтелекту, кібербезпеки та віртуальної комунікації. Відзначено, що технології онлайн навчання (доступності та інклюзії), методик навчання (ненасильницька комунікація, коучинг) сприяють якості освітнього процесу в умовах сучасного цивілізаційного розвитку.

Ключові слова: машинне навчання, інклюзія, кібербезпека, самопрезентація, комунікація.

IS A DIALOGUE BETWEEN PHILOSOPHY AND THE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES POSSIBLE? (Based on the results of webinars by experts of the “SoftServe” company, 2022)

Olesia Pankiv

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0003-2081-4792

olesia.v.pankiv@lpnu.ua

(Received: 23.09.2022. Accepted: 10.10.2022)

On the basis of analysis of the Tech Summer for Teachers Bootcamp webinars for the educational community organized by the IT Company SoftServe, attention is focused on their interdisciplinary approach, in particular in the teaching of philosophical disciplines. Special attention was paid to the anthropological component in the field of information technologies, artificial intelligence, cyber security and virtual communication. The author argues that online learning technologies (accessibility and inclusion), teaching methods (nonviolent communication, coaching) contribute to the quality of the educational process in the conditions of contemporary civilization.

Key words: machine learning, inclusion, cyber security, self-presentation, communication.

Сучасний інформаційний, технологічний поступ не лише визначає розвиток суспільства, а й впливає на світогляд людини, вносить зміни в її ціннісні орієнтири. Новітні технології надають людині відчуття нових можливостей. Саме вони спонукають створювати нові освітні проекти, які забезпечують міждисциплінарні зв'язки для детальнішого вивчення

природознавчих та гуманітарних дисциплін з метою формування цілісної наукової картини світу, ознайомлення з новітніми ідеями, досягненнями, методиками та можливістю віднайти баланс та усунути умовне “протистояння”.

Яскравим прикладом подолання протистояння та способу віднайдення відповідної міждисциплінарної

платформи є вебінари для освітянської спільноти Tech Summer for Teachers Bootcamp, організовані ІТ компанією SoftServe. У 2022 р. було представлено п'ять вебінарів, які, попри технічну спрямованість, були звернені до питань та проблем, які є доволі актуальними не лише для технічних спеціальностей, а й гуманітарних:

1. Тренди у сфері Life Science.
2. Тестування доступності: досвід створення інклюзивних продуктів.
3. Англійська в ІТ: міфи та реальність.
4. Освіта з кібербезпеки – тенденції та фокус.
5. Ненасильницька комунікація (комунікація порозуміння).

Кожен вебінар був представлений цікавими та актуальними підходами для розуміння вихідних тенденцій, перспектив та стратегій інформаційного, технологічного розвитку, які постають певним викликом для сучасної людини та стануть науково-пізнавальним здобутком у викладанні філософських дисциплін.

Перший вебінар “Тренди у сфері Life Science”, який проводив М. Дручок, R&D Scientist у компанії SoftServe, стосувався тісного переплетення інформаційних технологій та розробок у медичній сфері: методи машинного навчання для аналізу генетичних даних пацієнтів; автономної генерації ліків; визначення їх оптимального дозування. А також був представлений прикладом кодування хімічної структури, задля передбачення властивості, прийняття рішення щодо того, наскільки та чи інша сполука може бути кандидатом на ліки. Важливість та прогресивність машинного навчання визначають ряд сучасних мислителів, визначаючи цю технологію як одну з найбільших досягнень людства [Kurzweil 2012; Bostrom 2013]. Перспективи, які відкриває машинне навчання, доволі оптимістичні. Приклад використання машинного навчання у медичній сфері лише привідкриває завісу цієї технології, оскільки дає розуміння, що в перспективі воно ефективно виявлятиме хвороби та передбачатиме їх появу, допоможе створювати нові ліки та мінімізувати ризик під час їх застосування. Безумовно, на сьогодні технології машинного навчання є доволі поширені: від пошукової системи Google до способів розпізнавання галактик. Слід відзначити, що розвиток цієї технології визначатиметься питаннями, які мають глибокий філософський зміст:

- Що таке навчання?
- Як відбувається процес навчання?
- Чи існує спосіб покращення навчання?
- Наскільки можна довіряти тим знанням, які ми отримуємо під час навчання?

Отримані відповіді мають гносеологічний зміст, оскільки розширюють та поглиблюють наші пізнавальні

можливості. Проте онтологічне питання, що стосується майбутнього машинного навчання, залишається відкритим: чи стане самонавчаючий штучний інтелект самостійною сутністю, яка буде функціонувати та розвиватися незалежно від людини, чи він буде лише задовольняти людські потреби?

Вебінар “Тестування доступності: досвід створення інклюзивних продуктів” дозволив виявити та звернути увагу на широкий спектр проблем, із якими стикаються студенти з обмеженими можливостями під час здобуття освіти у ЗВО. Своїми міркуваннями поділилися О. Шпай, Accessibility Test Engineer, та М. Боєчко, QC Engineer у компанії SoftServe, щодо досвіду тестування доступності під час створення інклюзивних продуктів та акцтували увагу на технологіях, що допомагають зробити вебпростір доступним для всіх; можливості користування комп'ютером людям, які не бачать та не чують водночас; розглянули світові та українські стандарти доступності вебконтенту. О. Шпай є незрячим, тож проблеми визначалися, зокрема, його власним досвідом та труднощами з якими він стикався під час навчання у ЗВО. Зокрема, було наголошено на важливості адаптації системи освіти до інклюзивних потреб, а не навпаки. Було розглянуто Screen Reader (зчитувач екрану) – спеціальне програмне забезпечення, яке може читати інформацію з екрана за допомогою системи тексту в мовлення. З цієї позиції, за наявності цієї програми, важливо не лише забезпечити електронний доступ до навчальних матеріалів, але і подбати про їх якість з позиції адаптованості до особливостей інклюзії, зокрема це стосується і навчального матеріалу з філософії. Важливо звернути увагу, що інклюзія передбачає вміння працювати з “іншістю”, вміння “бути” поряд із “іншістю”. Таким чином освітні програми та й сама культура освітян повинні бути зорієнтовані на ціннісну орієнтацію задля успішної інклюзії: толерантністю, чуйністю, співробітництвом, взаємодією, творчістю, креативністю, взаємодопомогою тощо.

На вебінарі “Англійська в ІТ: міфи та реальність” В. Чернюх, Senior English Teacher, поділилася корисними порадами, як ефективно “маневрувати англійською”. Окрему увагу, з позиції філософії, заслуговує питання особливостей самопрезентації (self-presentation). Доповідачка поділилася секретами форм та складових самопрезентації та спрямувала до питання: чи може самопрезентація бути зімпровізованою? Це формулювання не є випадковим, оскільки визначається принципами сучасної культури: вираження і перетворення “Я” заради досягнення самореалізації та самоздійснення. Це спрямовує до проблеми ідентичності, яка під впливом сучасного цивілізаційного розвитку перетворюється на гру.

Л. Мазур слушно зауважує: “Ідентичності стають товаром і повинні відповідати різноманітним вимогам: новому політичному руху, новому супер-герою чергового шоу, закликам різних субкультур, новим ідеям і захопленням. Ідентифікації відбуваються згідно зі споживчими перевагами, а не на основі духовних цінностей” [Mazur 2012:149]. Людина часто почувається втиснутою в готові схеми та змушена реагувати на те, як її оцінюють інші. Часто у цій шаленій цивілізаційній динаміці людина не наважується поставити питання: хто я? Важливим постає завдання віднайдення справжньої ідентичності та вміння будувати стосунки й взаємодіяти з іншими людьми.

Вебінар “Освіта з кібербезпеки – тенденції та фокус” був про те, як зберегти конфіденційність корпоративних даних. Ведучий вебінару М. Кропива, InfoSec Director компанії SoftServe, поділився своїм досвідом у сфері кібербезпеки. Для суспільства вже давно не секрет, що сучасне життя нерозривно пов’язане з Інтернетом та комп’ютерами, від приватних потреб до надання багатьох послуг, зокрема освітніх. Без надійного плану щодо забезпечення кібербезпеки, хакери та інші зловмисники можуть легко отримати доступ до комп’ютерної системи та неправомірно використовувати особисту інформацію, персональні дані, які ми використовуємо, зберігаємо тощо. Сучасна інформаційна епоха принесла нову цінність – “свободу інформації” (Ю. Н. Харарі). Її не потрібно ототожнювати зі свободою слова, адже свобода слова була надана людині і захищала її право мислити та говорити. Свобода інформації, навпаки, надана не людині, а самій інформації. До того ж, вона здатна зіткнутися з традиційною людською свободою слова, поставивши право поширення інформації вище права людей володіти даними й обмежувати їх поширення.

Вебінар “Ненасильницька комунікація (комунікація порозуміння)”, представлений Ю. Заболотною, Competence Manager компанії SoftServe, стосувався доволі актуальної теми порозуміння. Війна стала для кожного з нас серйозним потрясінням, але й у таких умовах важливо внутрішньо мобілізуватися й продовжувати комунікацію, зокрема це стосується комунікації зі студентами. Методологія ненасильницького

спілкування або ненасильницької комунікації (nonviolence communication) була започаткована М. Розенбергом та на сьогодні активно застосовується під час вирішення конфліктних ситуацій, у переговорах, налагодженні стосунків тощо. Використання методів цієї техніки ефективне в найрізноманітніших сферах (бізнес, соціальна робота, сім’я тощо) та ефективно повинно використовуватися в освітньому процесі. М. Розенберг сформулював чотири компоненти спілкування (грунтуючись на гуманістичній філософії М. Ганді й на дослідженні американського психолога К. Роджерса, засновника методу клієнт-центрованої психотерапії): спостереження без суджень і оцінок, ваші почуття та потреби, почуття та потреби інших (припущення), прохання. Відтак методика “Ненасильницьке спілкування” допомагає створити зв’язок із іншими людьми, вчить цінувати почуття й потреби, як свої, так і оточення, та давати одне одному якісний зворотній зв’язок. Використання цієї методики відповідає потребам часу, зокрема у період війни, пандемії з впровадженням дистанційної форми навчання.

Отже, слід відзначити актуальність тем, які були представлені у 2022 р. компанією SoftServe не лише для технічних спеціальностей, а й для ширшого кола освітянської спільноти. Проведені вебінари засвідчили, що сучасні технології онлайн навчання та комунікації зі студентами дають змогу якісно подавати матеріал та зацікавлювати студентів, зокрема філософією. Але є межа використання технологій онлайн навчання – це брак живого спілкування, допомоги (пояснення матеріалу) у навчанні тощо. Тому треба дотримуватися золоті середини, а саме: тримати рівновагу між “живим” і “онлайн” навчанням.

ЛІТЕРАТУРА/REFERENCES

- Bostrom, N. (2013). *Super Intelligence: Paths, Dangers, Strategies*. Oxford: Oxford University Press.
- Kurzweil, R. (2012). *How to Create a Mind: The Secret of Human Thought Revealed*. Washington: Viking Penguin.
- Mazur, L. (2012). *Self-identity of personality as Philosophical and Anthropological Problem*. Lviv: Lviv Polytechnic National University Publishing House.